

DISKRIMINACIJU JE LAKO PREPOZNATI I TEŠKO DOKAZATI

Pravda za Redžu Seferovića

Prije nego što je vlasnika Afrike tužio za diskriminaciju, Seferović je pokušao da razgovara sa Ademom Demirovićem, pokušavao je da spusti tenzije, ali je umjesto dogovora dobio samo ponudu od dvije marke...

Video: Rubina Čengić rubina@startbih.info
i Zdravko Čupović zdravko@startbih.info

Četrdesetšestogodišnji Redžo Seferović iz Zavidovića, profesionalni vatrogasac u Vatrogasnoj jedinici opštine Zavidovići, vjeruje da je žrtva elementarne diskriminacije u zavidovićkom kafiću Afrika mu je rečeno da on i njegova tri prijatelja neće biti usluženi jer su Romi.

U ZENICU IZ ZAVIDOVIĆA

Trećeg januara 2011. godine desila se diskriminacija nada mnogim i nad moja tri prijatelja. Mi smo otišli u kafić Afrika čiji vlasnik je Adem Demirović, koji je jednostavno svim Romima zabranio ulazak u svoj objekat i zabranio da oni budu usluženi, bilo da piju alkoholno ili bezalkoholno piće. Razlog za takvu njegovu odluku ne znam - priča Seferović za Start BiH.

On je kasnije tužio Adema Demirovića za diskriminaciju.

- Imao sam čvrste dokaze i činjenično stanje šta se tačno desilo. Prije toga sam pokušao da razgovaram sa Demirovićem, pokušavao sam da spustim tenzije, da se to ne ponovi, da nastavimo normalno da živimo, ali je on meni samo ponudio dvije marke kao da sam ja Cigan koji ne zna šta su dvije marke, koji ne zna šta je kultura i kako se treba ponašati na javnom mjestu ili u ugostiteljskom i drugim objektima i po kućnom redu - priča Seferović.

Kao dokaz diskriminacije, sa svog mobitela pušta snimak za koji tvrdi da je snimak razgovora između njega i konobara u kafiću Afrika. No, Općinski sud u Zavidovićima je smatrao da to nije prihvatljiv dokazni materijal i ocijenio da u ovom slučaju nema diskriminacije.

Ali Seferović i organizacija Vala prava, kao njegovi pravni zastupnici, su se žalbom obratili Općinskom sudu u Zenici, tamo je predmet sredinom oktobra 2012. bio na početku obrade, a Seferović naposljetku da će sa svojim

slučajem, ako bude potrebno, ići do Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu.

U vrijeme posjete ekipe magazina Start BiH Zavidovićima, u kafiću Afrika nije bilo vlasnika Demirovića. Njegov sin, koji inače vodi posao, nije želio govoriti za medije, ali je za razgovor predložio Adela Imamovića, bivšeg konobara u Africi, koji je u kafiću bio kada se desio sporni događaj i koji je na sudu bio jedan od svjedoka.

- Bio sam na sudu zbog toga, ali ja tvrdim da nisam uradio ništa što bi njega ugrozilo. Oni su dan ranije bili u kafiću i pravili probleme i ja sam tog dana odbio da ih uslužim. Nije ni meni zgodno sve ovo što se desilo, jer me ljudi u Zavidovićima gledaju s podzrenjem. Ispao sam rasista ili šta ja znam šta već - kaže Imamović.

BITKA ZA PRAVA

I ovaj slučaj dio je serijala Video priče kojeg zajedno objavljuju portal www.startbih.info i magazin Start BiH o građanima BiH koji se bore za svoja prava. Priču Redže Seferovića na našem portalu možete vidjeti od petka, 25. januara.

On tvrdi da u Africi više ne radi jer je u drugom kafiću dobio bolji posao i ni iz kog drugog razloga.

ŠTA KAŽE ZAKON

Zakon o zabrani diskriminacije u BiH, koji je stupio na snagu u augustu 2009. godine, dosta široko definiše diskriminaciju kao isključenje, umanjenje ili uvećanje prava bilo kojeg pojedinca ili grupe u odnosu na druge i u gotovo svim oblastima života, a kao centralnu instituciju za zaštitu od diskriminacije je definisao ombudsmene BiH koji imaju urede u Sarajevu, u Mostaru, Banjaluci i Brečkom. Njima se osoba ili grupa osoba koje se smatraju diskriminisanim trebaju prijaviti najkasnije 12 mjeseci nakon što se diskriminacija desila. Po analizama ove institucije, građani nisu do-



voljno upoznati sa zaštitom od diskriminacije i slučajeve diskriminacije ne prijavljuju ni blizu u mjeri u kojoj ona postoji, no bez obzira na to, broj prijava u 2011. je bio 191, što je za blizu 50 posto više nego 2010. Najveći broj njih se odnosi na mobing i diskriminaciju po nacionalnoj osnovi, a najviše ih je u regijama Sarajeva i Banjaluke.

- Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH može zaprimiti podneske u vezi sa diskriminacijom, može informirati građane o njihovim pravima u ovom slučaju, dati preporuke i mišljenja, te predložiti medijaciju radi sporazumnog rješenja spora. Zaštitu od diskriminacije moguće je tražiti kroz postupke pred upravnim organima i sudovima. Putem suda je moguće podnijeti posebnu tužbu da bi se odredilo da li je bilo diskriminacije, da se zaustavi diskriminatorno postupanje ili da se traži naknada materijalne ili nematerijalne štete za diskriminaciju - pojašnjava Violeta Romić iz Ureda ombudsmena BiH.

Sudovi, kaže ona, imaju obavezu da radnje u postupku po tužbama za diskriminaciju preduzimaju hitno.

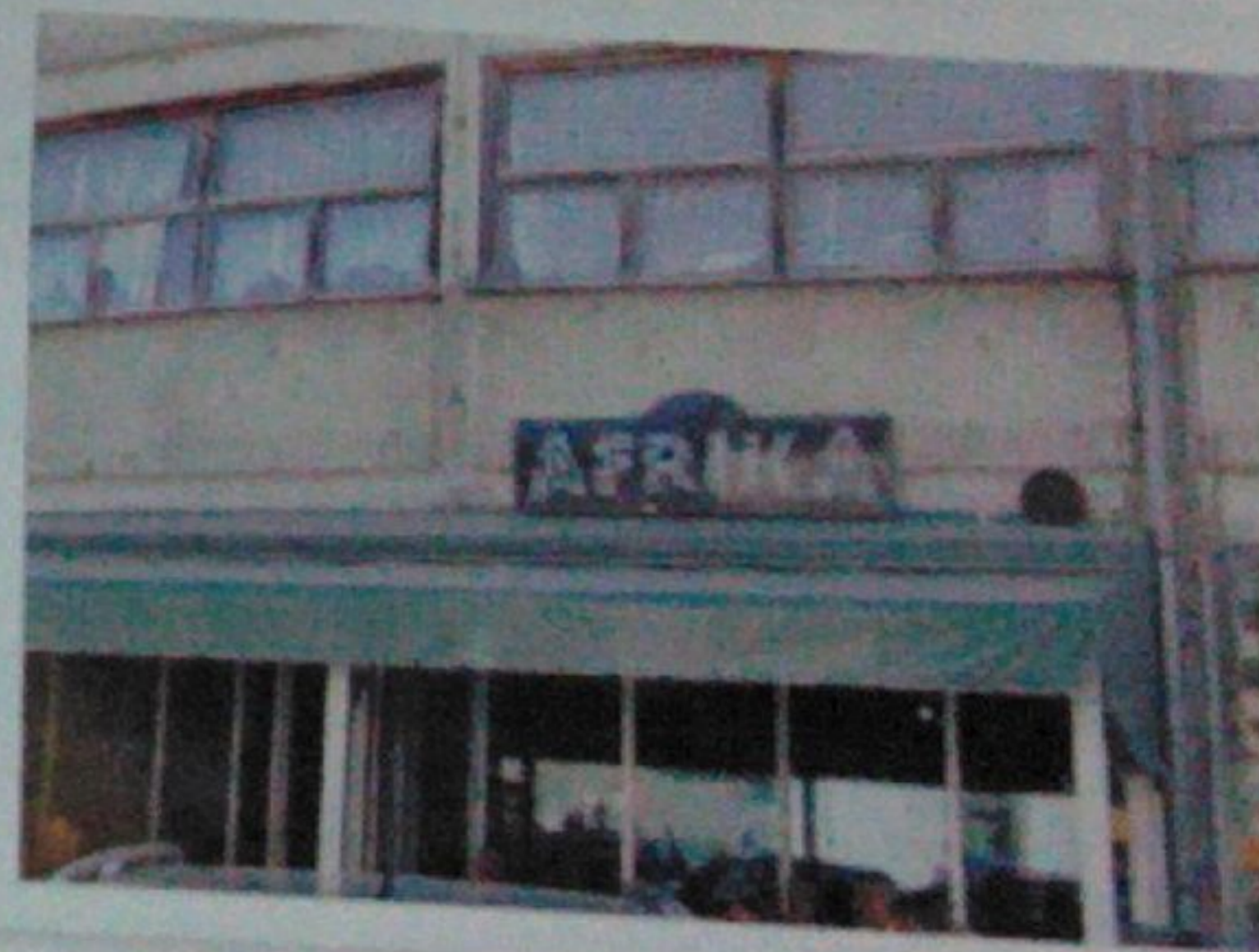
- Ukoliko neko odluči tužiti pojedinca, tužbu mora podnijeti općinskom ili osnovnom sudu na čijem području tužena strana ima prebivalište. Tužbe protiv javnih institucija ili pravnih osoba moraju se podnijeti općinskom ili osnovnom sudu gdje pravna osoba ima sjedište. Vladine i nevladine organizaci-

je koje pružaju besplatnu pravnu pomoć, također mogu dati savjet o pravima i pomoći kod podnošenja tužbe protiv učinjene diskriminacije - pojašnjava Romićeva. Ona naglašava da sudovi imaju jako važnu ulogu u sankcionisanju slučajeva kršenja Zakona o zabrani diskriminacije.

- Oni svojim presudama utvrđuju da je određeno postupanje diskriminatorno, nalažu zabranu preduzimanja radnji koje predstavljaju diskriminaciju, dosuđuju naknadu štete i izriču druge sankcije predviđene zakonom. Kako je Zakon o zabrani diskriminacije relativno skoro usvojen, u augustu 2009. godine, još uvijek nema dovoljno sudske prakse u njegovoj primjeni, pa do sada imamo jednu pravosnažnu i dvije nepravosnažne presude donesene za diskriminaciju po osnovu invaliditeta, po osnovu vjeroispovijesti i vezano za praksu dvije škole pod jednim krovom. Imamo i dva rješenja u prekršajnom postupku, kojima su fizička i pravna lica novčano kažnjena zbog nepoštovanja odluka ombudsmena, odnosno zbog sankcionisanja lica koja se obrate nadležnim organima za zaštitu svojih prava - ka-

že Romićeva.

Zakon je predvidio i da Ministarstvo za ljudska prava BiH prati primjenu ovog zakona. U tom Ministarstvu su trebali u roku od 90 dana nakon stupanja na snagu Zakona definisati pravilnik o prikupljanju informacija o njegovoj primjeni, te vršiti nadzor nad sud-



skim predmetima pokrenutim po ovom osnovu i redovno izvještavati Parlament BiH.

LAKO JE PREPOZNATI

Za sada onima koji se smatraju diskriminisanim pomoć najčešće pružaju nevladine organizacije kao Vala prava, koja ima devet kancela-

rija širom BiH i diskriminisane osobe zastupa i na sudu dok Prava za sve i Helsinški komitet za ljudska prava u BiH za sada pružaju samo savjetodavna pomoć.

U RS postoji zakonom regulisana besplatna pravna pomoć koju preko Centra za besplatnu pravnu pomoć kojeg je osnovala Vlada RS i ima urede u Banjaluci, Doboju, Trebinju, a u toku je formiranje kancelarija u Bijeljini i Istočnom Sarajevu, mogu koristiti primaoci socijalne pomoći, staračke ili invalidske penzije te svi oni koji imaju lošu materijalnu situaciju, kao i djeca bez staratelja.

U Vašim pravima, koja zastupaju i Redžu Seferovića, cijene da nije problem prepoznati diskriminaciju.

- Od kada je Zakon stupio na snagu, nama se obraćaju pojedinci zbog raznih vidova diskriminacije. U Zakonu su pobrojane mjere koje su dužne da vode brigu o njegovoj primjeni, prvenstveno ombudsmeni, a ako korisnik ili onaj ko smatra da je nad njim izvršena diskriminacija želi, može ići pred općinski sud i dokazivati diskriminaciju. Što se tiče prepoznavanja diskriminacije, svaka osoba može da osjeti i prepozna diskriminaciju u bilo kom segmentu društva i može da se obrati Vašim pravima ili nekoj drugoj organizaciji, koje mogu ići u dalji postupak koji se sastoji od obraćanja ombudsmenu i potom tužbe sudu. Važno je napomenuti da po ovom osnovu možemo podizati i kolektivne tužbe. Svi koji smatraju da su diskriminisani po bilo kom osnovu mogu lično doći kod nas, obratiti se telefonom u bilo koji od naših devet kancelarija ili se prijaviti putem našeg web sajta, ali se mogu obratiti i na sajt diskriminacija.ba - pojašnjava pravnik u ovoj organizaciji Ahmed Salčin.

BiH kao država nema zakon o besplatnoj pravnoj pomoći koji bi značajno olakšao rad organizacija koje pružaju besplatnu pravnu pomoć. Prijedlog tog zakona je posljednjih četiri ili pet

godina tri puta obaran u različitim fazama parlamentarne procedure usvajanja. Pravnici koji rade na ovim predmetima tvrde da se kao problem u ovoj oblasti pojavuje praksa da se slučajevi diskriminacije podvode pod radne sporove ili druge grupe predmeta, što značajno mijenja tok postupka i proces dokazivanja kršenja zakona. Redžo Seferović je i predsjednik Udruženja Romi bez granica koje djeluje na području BiH i smatra da su najveći problemi za Rome neobrazovanje i siromaštvo.

On vjeruje da su Romi u Zavidovićima, ali i šire, diskriminisani na razne načine i najavljuje moguće kolektivne tužbe za diskriminaciju u ime Roma iz cijele BiH jer ne želi da gleda kako se bilo ko prema Romima odnosi kao prema nižoj vrsti ili manje važnim ljudima. No, priznaje da to nije lako i da se on nakon svega sa mišljenjem osjeća siguran u Zavidovićima i da se bori za svoj život.

(Priča je dio projekta koji je finansiran ministrom Ambasade SAD u BiH, Sarajevu i njegovim u toku njen istovjetni Ambasadi.)

